

במה בדת

שיעור חזק חיוני בדרך קצרה

לע"נ ר' בנימין בן ר' יוסף

קצואר זצ"ל

הערות והנצחות טל' 0548449853 או מייל GMAIL.COM

MABADAF12@

גליון 256 פרשת שלח תשע"ז

בבא בתרא קמה-קנא

דף קמה יש להקשות שאם האחד שעשה שושבינות מת יטען מי שקיבל תן לי שושביני ואשמח עמו, ורב יוסף מבאר שהוא שמח עמו שבעת ימי המשתה ולא הספיק לפרוע עד שמת.

לכאורה נחלקו תנאים אם יכולה לטעון תנו לי בעלי ואשמח עמו, ששינוי שמי שארס אשה בתולה גובה מאתיים ואלמנה מנה, ולר' נתן מקום שנהגו להחזיר קידושין מחזירים ומקום שנהגו שלא להחזיר לא מחזירים, ורבי אומר באמת אמרו מקום שנהגו להחזיר מחזירים עמו ולא להחזיר לא מחזירים, ולכאורה רבי הוא כדברי ר' נתן, אלא יש לומר שנחלקו בסברא שהיא אומרת תנו לי בעלי ואשמח עמו, וחסר כברייתא וכך יש לשנות שמי שארס אשה בתולה גובה מאתיים ואלמנה מנה, וכל זה כשהוא חזר בו אך אם היא מתה לר' נתן מקום שנהגו להחזיר מחזירים ומקום שנהגו שלא להחזיר לא מחזירים, וכל זה כשהיא מתה אך אם הוא מת לא מחזירים שהיא אומרת תנו לי בעלי ואשמח עמו, ורבי בא לומר באמת אמרו שבין מת הוא בין מתה היא מקום שנהגו להחזיר מחזירים ומקום שנהגו שלא להחזיר לא מחזירים ואינה יכולה לומר תנו לי בעלי ואשמח עמו, ויש לדחות תנאי כ"כ"ע היא יכולה לומר תנו לי בעלי ואשמח עמו ולא נחלקו במת הוא אלא כשהמתה היא ונחלקו אם קידושין נתנו לטיבועים שכשהיא מתה המקום אבודים או שלא נתנו לטיבועין שלר' נתן הקידושין לא נתנו לטיבועין ולרבי המעות נתנו לטיבועים, אך קשה שכתוב מקום שנהגו להחזיר מחזירים, ויש לפרש שבסבלונות ודאי מנהגה להחזיר, ונחלקו בזה תנאים ששינוי כברייתא שאם קשה בלא תולה בכך ר"מ בתולה גובה מאתיים ואלמנה מנה ור' יהודה סובר שבתולה גובה מאתיים ואלמנה מנה ומחזירה לו את שאר הככר ור' יוסי סובר שאם קשה בעשרים שקלים נותן לה שלושים חצאים שהם ס' וזו ואם קדשה בשלושים נותן לה עשרים חצאים, ולכאורה אם מדובר שהיא מתה מה שייך שהיא מקבלת כתובה ואם הוא מת מדוע היא מחזירה לו את השאר היא מחזירה לו לטעון תנו לי בעלי ואשמח עמו, ואם מדובר באמת ישראל שישתה אם זה ברצון אין לה כתובה ואם זה באונס היא מותרת לו, אלא מדובר באשת כהן ונחלקו אם קידושין נתנו לטיבועין שלר' מ קידושין נתנו לטיבועין ולר' יהודה לא נתנו לטיבועין, ור' יוסי מסתפק אם נתנו לטיבועין או לא ולכן בקדשה בעשרים שקלים נותן לה שלושים חצאים ס' וזו ואם קדשה בשלושים שקלים נותן לה עשרים חצאים דהיינו מ' וזו והיא קבלה יחד ק' וזו.

רב יוסף בן מניומי אומר בשם ר"נ שבכל מקום שנהגו להחזיר מחזירים והסבירו שהכוונה להנדרעא, ובשאר בכל אמרו רבה ורב יוסף המורה חוזר אך הקידושין לא חוזרים, ואם היא חתונה בה אפילו הקידושין חוזרים, ואמימר אומר שהקידושין לא חוזרים שמא יאמרו שהקידושין תופסים באחותה, אך רב אשי אומר שכיון שיש גט לא יאמרו שיתפסו הקידושין באחותה אך דבריו הם בדוּתא כיון שיש שמעע קידושין ולא שמע שהיה גט.

שנו כברייתא שאמרו ה' דברים בשושבינות שהיא נגבית בב"ד והיא חוזרת בעונתה ואין בה ריבית **עמד** ב' ושביעית לא משמטת אותה, ובכור לא נוטל בה פי שנים, היא נגבית בב"ד שהיא כמלוה, ואין בה ריבית שלא נתן לו על דעת שלשלם יותר, ושביעית לא משמטת אותה כי לא שייך בה לא יגוש, ובכור לא נוטל בראי כמו במוחזק.

רב כהנא אומר שהיה כלל של שושבינות שאם היה בעיר הוא צריך לבא וזו שמע את קול הטבלה שמשמיעה קול לבוא לשמחת החתן הוא צריך לבא ואם לא שמע אותה הוא צריך להודיע לו ויש לו תרעומת אם לא הודיעו, ואם יש לו הוא ישלם לו והוא מנכה את מה שלא אכל, ולאביה הוא פוחת וזו שהדרך לאכול וזו ואם התחייב ד' זוזים שהוא אונס יתור ברווח מנכה לו ב' זוזים, ויתור מכך כל אחד לפי חשיבותו. **שנו כברייתא** שאם עשה עמו בפומבי ורצה להחזיר לו בצנעה יכול לומר לו אעשה עמך בפומבי כמו שעשית עמי אם עשה עמו בבתולה ורוצה לעשות עמו כאלמנה יכול לומר לו אעשה עמך בבתולה כמו שעשית עמי, עשה עמו בשניה ורצה לעשות עמו כאלמנה יכול לומר לו כשתשא אשה אחת אעשה עמך כמו שעשית עמי, עשה עמו באחת ורצה לעשות עמו בשתיים יכול לומר לו באחת אעשה עמך כמו שעשית עמי.

שנו כברייתא מי שהוא עשיר בנכסים והוא עשיר בפמבי זה בעל הגדות, עשיר במעות והעשיר בבתיים הוא בעל פלפול, עשיר במדה עשיר בכמוס זה בעל שמועות והכל צריכים לבעל החיטים והיינו הגמרא.

ר' זירא אומר בשם רב בפסוק כל ימי עני רעים שהכוונה למי שלומד גמרא וטוב לב משתה תמיד זה בעל משה ורובא דרש להיפך, וכמו שאמר רב משרשיא בשם רבא בפסוק מטיע אבנים יעצב בל משה ורובא דרש כל ימי עני רעים זה בעל גמרא שיש לו הנאה שיכול להורות הוראה.

ר' חנינא דרש בפסוק כל ימי עני רעים זה אדם שיש לו אשה רעה וטוב לב משתה תמיד זה אדם שיש לו אשה טובה ור' ינאי דרש כל ימי עני רעים זה איסטנס וטוב לב משתה תמיד זה אדם שדעתו יפה, ור' יוחנן דרש כל ימי עני רעים זה אדם שהוא רחמן וטוב לב משתה תמיד זה אדם שהוא אכזרי, ורבי"ל דרש כל ימי עני רעים זה אדם שדעתו קצרה וטוב לב משתה תמיד זה אדם שדעתו רחבה,

דף קמו ורבי"ל הקשה בפסוק כל ימי עני רעים והרי יש שבתות וי"ט, ויש לבאר כדברי שמואל שאמר ששינוי וסת הוא תחלת חול.

כתוב בספר בן סירא כל ימי עני רעים וכן שו"ת אומר שגם הילולת שם אגו הוא בשפל הגגים ממטר כל הגגים מגיע לגגו, ואם כרמו הוא ברום הכרמים מעפר כרמו הולך לכל הכרמים.

משנה יש שחלה סבלונות לבית חמיו אם שלח ק' מנה ואכל שם סעודת חתן אפילו בדינו אינו גובה, ואם לא אכל שם סעודת חתן הוא גובה אם שלח סבלונות מרובים שיחזרו עמה לבית בעלה הוא גובה, וסבלונות מעטים שהיא משתמשת בהם בבית אביה אינו גובה. **גמרא** רבא אומר שכל זה בדינו אך פחות מדינו אינו גובה ולכאורה זה פשוט הרי שנינו דינר, ויש לומר שהיינו אומרים שכתוב דינר כדרך התנא קמ"ל, ויש להסתפק שכתוב אכל ומה הדין בזה, כתוב **הוא** ויש להסתפק בלחלו, וכתוב **שם** ויש להסתפק מה הדין בשגרו לו, ויש להוכיח מדברי ר' יהודה בשם שמואל שהיה מעשה באדם אחד ששגר מאה קרונות של כרי יין ושמן וכלי כסף והובא וכלי מילת ורכב בשמחתו לבית חמיו וכשעמד בפתח בית חמיו הביאו לו כוס חמין ושתה ומת והלכה זו העלה רב אחא שר הבירה לפניה חכמים באושא ואמרו לו שסבלונות

שעשויים הבלות אינו גובה ומה שלא עשוי הבלות הוא גובה א"כ משמע אפילו שתה ואפילו פחות מדינר, ורב אשי דוחה שמי אמר שלא שחקו לו מרגלית שווה אלף זוז ושתה אותה, אך לכאורה יש להוכיח שגם בשגרו לו, ויש לומר שפתח בית חמיו זה כבית חמיו.

הסתפקו האם חזון גם השבח שהשביחו הסבלונות שהרי אם הם בעין הם חוזרים לרשותו וא"כ הם השביחו ברשותו, או שנאמר כיום שאם אבדו או נגנבו זה ברשותה שהרי צריכה לשלם לו, א"כ השבח הוא ברשותה ונשאר בתקו.

רבא מסתפק בסבלונות שעשויים הבלות אך לא בלו, ולכאורה יש להוכיח ממה שאמרו באושא שמה שעשוי הבלות גובה ומה שלא עשוי הבלות לא גובה ומשמע גם בלא בלו, ויש לדחות שרק בבלו, ולכאורה יש להוכיח מהמשנה שכתוב שסבלונות מועטים שהיא חשתמש בהם בבית אביה אינם נגבים, ורבא מעמיד שמדובר במיני צעפים וקישורים שהם דבר מועט והוא מוחל עליהם.

רב **יהודה** אומר בשם רב שהיה מעשה באדם אחד ששגר לבית חמיו יין חדש ושמן חדש וכלי פשתן חדש בעצרת, ולכאורה מה החידוש, יש לומר שנתן לומר על חשיבותה של א"ו או שבא לומר שאם הוא טעון ששלחתי לך בעצרת שנתן טענה.

רב **יהודה** אומר בשם רב שהיה מעשה באדם שאמרו לו שאשתו ותורתה ונכנס אחריה לבדקה בחורבה אמר לה רית צונן אני מריח בגליל **עמד** ב אמרו לו מי יביא לי מהכותבתו של ירחיו ואוכל בו וביתנים נפלה עליה החורבה ומתה ואמרו חכמים שכינוי שלא נכנס אחריה אלא לבדקה אם מתה אינו יורשה.

רבין סבא ישב לפני רב פפא ואמר שבין מת הוא ובין מתה היא הסבלונות חוזרים אך המאכל והמשתה אינם חוזרים ואם היא חתונה בה חזרו אפילו ירק פשוט, ורב הונא בר רב יהושע ארם ששים את מה שכלו ברמי בשר בול והיינו עד לליש.

משנה שכיב מרע שכתב את כל נכסיו להשאיר והשאיר לעצמו קרקע כל שהוא מתנתו קיימת גם כשהברייתא ואם לא השאיר קרקע כל שהוא המתנה לא קיימת כשהברייתא. **גמרא** ר"נ אומר שמשנתנו שהולכת אחר אומדנא היא כדעת ר"ש בן מנסיא, ששינוי שכתב את כל נכסיו למדינת הים ושמע שהוא מת והוא כתב את כל נכסיו לאחר ואחר כך בא בננו המתנה חלה, ור"ש בן מנסיא אומר שהמתנה לא חלה שאלו היה יודע שבנו קיים לא היה נותן, ורב ששת אומר שמשנתנו היא כדעת ר"ש שזורי ששינוי שבתחילה היו אומרים שמי שיוצא בקולו ואמר כתבו גט לאשתי יכתבו ויתנו ואח"כ הוסיפו שגם המפרש והיוצא בשירה, ור"ש שזורי מוסיף שגם המוסכן, ור"ל לא העמיד כר"ש שזורי כי שם אמר כתבו ויגלה דעתו שרוצה לגרש, ורב ששת לא העמיד כר"ש בן מנסיא כי במקרה שאמרו לו שמת בנו זה אומדנא דמוכח אך במשנתנו זה לא אומדנא דמוכח, הברייתא שאומרת שאם היה חולה ומוטל במטה ואמרו לו נכסיה למי ואמר,

דף קמז חשבתי שיש לי בן נכסיו לפלוני וכן אם היה חולה ואמרו לו נכסיה למי ואמר חשבתי שאשתי מעוברת ועכשיו שאינה מעוברת נכסיו לפלוני והתברר שאכן היא מעוברת המתנה לא חלה ולכאורה זה כדעת ר"ש בן מנסיא ולא כרבנן, ויש לדחות שכשאמר דומה לי שאשתי מעוברת או שיש לי בן גם רבנן מודים ומי שהביא ראייה משם סבר שזה מתנה גמורה והוא רק הזכיר את צירו קמ"ל שזה גם לרבנן.

ר' זירא אומר בשם רב שהמקור לכך שמתנת שכיב מרע קונה הוא מהפסוק והעברתם את נחלתו לבתו ויש העברה אחרת שהיא כמו ירושה והיינו מתנת שכיב מרע, ור"נ אומר בשם רבה בר אבהו שלומדים מהפסוק ונתתם את נחלתו לאחייו ויש נתינת אחרת שהיא כ"ו והיינו מתנת שכיב מרע, ור"נ לא למד מהעברתם כי לומדים משם כדברי רבי שבכל הירושות נאמר ונתתם ולגבי בת כתוב והעברתם שרק היא מעבירה ונדה משבט לשבט ע"י שבנה ובעלה יורשים אותה, ור"י זירא לא למד מנתתם כי זה דרך הפסוקים, רב מנשיא בר רימיה למד מהפסוק בימים חלה חזקיהו למות ויבא אליי וישעיהו בן אמוץ הנביא ויאמר אליה כל אמר ה' צו ליבתך כי מת אתה ולא תחיה והיינו צואה בעלמא, ורמי בר יחזקאל למד מהפסוק ואחיתופל ראה כי לא נעשתה עצתו ויחבוש את החמור וילך אל ביתו ואל עירו ואל עירו ויצו אל ביתו ויחנק והיינו בצואה בלבד.

שנו כברייתא שאחיתופל צוה את בניו ג' דברים: שלא יהיו במחלוקת ולא ימרדו במלכות בית דוד וכשיו"ט של עצרת הוא ברור יזרעו חיטים, ומר זוטרא אומר ששינוי ללול ובנהרדעי אמרו בשם ר' יעקב שגם בלול הוא לא ממש וגם ברור הוא לא ממש ואפילו אם הוא בלול ויש רוח צפונית שמשנשבת ומפזרת אותו זה נקרא ברור, ר' אבא אומר לרב אשי שאנו שנינו את זה לגבי כדברי ר' יצחק בר אבדימי שאמר שבמוצאי יו"ט אחרון של חג כל העם צפה לעשן המערכה אם נטה לא לצד צפון העניים שמחו ובעלי הבתים התעצבו שגשמי שנה יהיו מרובים ולא יוכלו לשמור פירות לייקם ואם נטה העשן לדרום העניים התעצבו והבעה"ב שמחו שגשמי השנה יהיו מעטים והפירות ישמרו, אם נטה כלפי מזרח כלב שמתים וכלפי מערב כולם צעבים ויש להקשות ששינוי שרוח מזרחית לעולם היא יפה ורוח מערבית לעולם היא קשה ורוח צפונית יפה לחיטים שהביאו שליש אך היא רעה לזיתים בשעה שהם מניצים, ורב יוסף או מר זוטרא או ר"נ בר יצחק אמרו שהסימן לכך הוא שולחן בצפון ומנורה בדרום שכל אחד מהם לא הצד שלו, ויש לומר שהברייתא שולחן בצפון היא לבני בבלי שאינה צריכה מטר כל כך אך לבני א"י מערבית היא הרוח היפה.

אבא שאול אומר שאם יו"ט של עצרת הוא ברור זה סימן יפה לכל השנה ורב זביד אומר שאם היום הראשון של השנה הוא אם כל השנה חמה ואם היום קר כל השנה תהיה קרה ונ"מ לתפלות של כהן גדול.

רבא אומר בשם ר"נ שמתנת שכיב מרע היא רק מדרבנן שמה טרף דעתו עליו, ויש להקשות שר"נ עצמו אמר בשם שמואל שמי שמכר שטר חוב לחבירו וחזר ומחלו הוא מחול וגם יורש שכל ושמואל מודה שאם נתן במתנת שכיב מרע אינו יכול למחול לו ומכן רב אם מתנת שכיב מרע מועילה מדאורייתא לכן אינו יכול למחול אך אם זה מועיל מדרבנן מדוע אינו יכול למחול, ויש לומר שאמנם אינה של תורה אך עשו אותה כמו של תורה.

רבא אומר בשם ר"נ שאם שכיב מרע אמר פלוני ידור בבית זה ויאכל פירות של דקל זה לא אמר כלום עד שיאמר תנו בית זה לפלוני ידור בו או שיאמר תנו דקל זה

לפלוגי ויאכל פירותיו, ולכאורה רואים שר"ן סובר שמה שמועיל בברייתא מועיל גם בשכיב מרע ומה שלא מועיל בברייתא לא מועיל בשכיב מרע, ויש להקשות,

דף קמח הרי רבא אמר בשם ר'נא שפא שכיב מרע אמר הלואתי לפלוגי הלואתו לפלוגי אף שזה לא מועיל בברייתא, ורב פפא מבאר שזה מועיל כמו שזה מועיל בירוש וכן זה מועיל במתנת שכיב מרע, ורב אחא בר רב איקא מבאר שזה קיים בברייתא כמו שאמר רב הונא בשם רב שמועיל לומר שהחוב שלי יעבור אליו במעמד שלשתן.

הסתפקו כשאמר השכיב מרע דקל לאחד והפירות לאחר האם הוא שייך את מקום הפירות או לא, אם נאמר שלאחר זה לא שייך יש להסתפק אם השאיר את הפירות לעצמו, ורבא אמר בשם ר'נא שפא נאמר שבדקל לאחד הפירות לאחר אינו שייך באמר מקום פירות דקל לאחד והשאיר את הפירות לעצמו והוא השאיר מקום פירות כיון שלגבי עצמו הוא משאיר בעין יפה.

ר' אבא אמר לרב אשי שאינו שנינו אז זה על דברי ר'ל שאמר שמי שמכר בית לחבירו ואמר לו על מנת שדיוטא העלונה שלי היא שלו, **עמוד ב** והספק הוא כשתנן בית לאחד ודיוטא לאחר האם הוא שייך ואם נאמר ששנינו שייך יש להסתפק כשתנן לאחר חוץ מדיוטא, רבא אמר בשם ר'נא שפא נאמר שביט לאחד ודיוטא לאחר זה לא שייך אם אמר חוץ מדיוטא הוא ודאי שייך, ולדעת רב זביד שאמר שאם רצה להוציא זיומם יכול להוציא א"כ כששייר דיוטא הוא השאיר את מקום הזיומם.

רב יוסף בר מניומי אומר בשם ר'נא שפא השכיב מרע כתב את כל נכסיו לאחרים אם כוונתו מתחילה לחלק את הכל כולם קנו, ואם הברייתא חוזר מכל המתנות ואם אמר כנמלקו קנו כולם וחוזר בו רק מהאחרון, ואין לומר שמה שהפסיק בחלוקה זה רק לעיון ואח"כ נתן לכולם שבסבתא מרע מדייק כשהוא נותן.

רב אחא בר מניומי אומר בשם ר'נא שפא השכיב מרע כתב את כל נכסיו לאחרים והברייתא אינו חוזר, שחוששים שיש לו נכסים במקום אחר, ויש להקשות א"כ במה דברה המשנה שאם נתן את כל נכסיו ועמד חוזר, רב חמא אמר שמדובר שאמר כל נכסי, ומר בר רב אשי אומר שמדובר שהוא מוחזק אין לו עוד נכסים.

הסתפקו אם בר רבא חזרה במקצת זה חזרה מכל המתנה, ויש להוכיח ממה ששנינו שאם כתב כולם לאחד ומקצתם לשני השני קנה והראשון לא קנה, ולכאורה מדובר במת, יש לדחות שמדובר שהוא הברייתא וכן מוכח ממה שכתוב בסופא מקצתם לראשון וכולם לשני ראשון קנה והשני לא קנה וזה מוכח רק אם הברייתא לכן לא קנה השני אך אם מדובר שהוא מת נאמר שיקנו שניהם, ורב יימר אמר לרב אשי שגם אם מדובר בעמד זה מוכח אם חזקה במקצת זה חזרה בכל לכן קנה השני אך אם נאמר שחזרה במקצת אינה חזרה בכל נאמר שזה יהיה כמחלק ואחד מהם לא יקנה, ולהלכה חזרה במקצת היא חזרה בכל וברישא מדובר בין שמת בין שעמד ובסיפא מדובר רק באופן שהוא עמד.

הסתפקו בשכיב מרע שהקדיש את כל נכסיו והברייתא האם נאמר שלגבי הקדש הוא גומר והאם או שלגבי עצמו הוא לא גמר ומקנה, וכן יש להסתפק בהפקיר את כל נכסיו האם נאמר כיון שזה גם לעניים וגם לעשירים הוא גומר ומקנה או שלגבי עצמו הוא לא גומר להקנות, וכן יש להסתפק בחילוק כל נכסיו לעניים האם בפקדה הוא ודאי גומר להקנות או שלגבי עצמו הוא לא גומר להקנות, ונשאר בתיקו.

רב ששת אומר שאם אמר לשון טויל ויחזיק ויקנה הם לשון מתנה ובברייתא שנינו שגם יחסין וירת בראוי לירושו לר' יוחנן בן ברוקה זה לשון מתנה.

דף קמט **הסתפקו** באמר יהנה בהם אם כוונתו שהכל הוא מתנה או שכוונתו שיהנה מהם משנה, ויש להסתפק באמר לשון יראה בהם או שאמר יעמוד בהם או ישען בהם.

הסתפקו במכר כל נכסיו, רב יהודה אמר בשם רב שבעמד אינו חוזר ולפעמים הוא אמר בשם רב שבעמד חוזר ואין חזרה מכל המתנה אלא שאם הם בעין הוא חוזר וכשאנים בעין אינו חוזר.

הסתפקו בשכיב מרע שהורה האם זה מועיל, ויש להוכיח מהמקרה שהיו אצל רבא י"ב אף זזו של איסור הגר ורב מרי בנו הורתו היתה שלא בקדושה אך ליתתו היתה בקדושה והוא היה בישיבה, אמר רבא איך יקנה רב מרי הוא לא בר ירושה וכן אינו ברין מתנת שכיב מרע שיש עשו אותה כירושא והיא מועילה רק במקום שמועיל ירושה, ומשיכה לא שייך בו כי אינם אצלו, וחליפין לא עושים במעות שמתבע לא קנה בחליפין, ואבא אינו יכול לעשות כי אין לו קרקע, ואם ירצה להקנות לו במעמד שלשתן לא אלק, ורב איקא בר רב אמי שאל אותו הרי מועיל הודאה שהמעות הללו הם של רב מרי ויועיל מדין אודיתא ובינתיים יצאה הודאה מבית איסור ורבא הקפיד שמלמדים טענות לאנשים ומפסידים לו.

עמוד ב **במקרה** ששייר קרקע כל שהוא מתנתו קיימת, ושיעור כל שהוא רב יהודה אמר בשם רב שזה קרקע כדי פרנסתו, ורב רמייה בר אבא אומר שגם אם השאיר במיטלטלין כדי פרנסתו, ור' יודא אומר שהשמועות של הזקנים מכוונות שכמו שבקרקע הוא סומך עליה כשהברייתא כך במיטלטלין הוא סומך עליהם כשהברייתא, ורב יוסף מקשה שהשמועות אינן מכוונות קשה למ"ד מטלטלין שבמשנתנו מבואר קרקע, ולמי שאמר כדי פרנסתו קשה שבמשנה כתוב כל שהוא, ואבוי מקשה וכי בכל מקום שכתוב קרקע הכוונה דוקא ואין זוהי שיעור הקרקע היו שנינו שמי שכתב כל נכסיו לעבדו יצא לחירות ואם השאיר קרקע כל שהוא הוא לא יצא לחירות, ור"ש סובר שלעולם יצא לחירות אלא א"כ אמר כל נכסי נתונים לפלוגי עבדי חוץ מאחד מרבווא שבהם,

דף קנ ורב דימי בר יוסף מבאר בשם ר'נא שמיטלטלין הם שייך אצל עבד אך אינם שייך לענין כתובה, ויש לומר שזה צריך לכתוב קרקע וכתבו קרקע אב הרישא שר"ע אמר ששקקע כל שהוא חייבת בפאה וביכורים וכותבים עליה פרוזובל וקונים עמה נכסים שאין בהם אחריות בכסף שטר וחזקה לכן כתבו גם בסיפא קרקע אך אצלינו מהמנה לא היתה צריכה לכתוב קרקע, ומה שהקשה רב יוסף ששכתוב כל שהוא הכוונה דוקא ואין זוהי שיעור הרי שנינו שר' דוסא בר ארבינסא אמר שיש חמש החילות שגוזזות מנה ופרס חייבות ברישוי הגז ולחכמים חמש ורחילות גוזזות כל שהן, ורב מבאר שכל שהם הכוונה מנה ופרס שבכל אחת יש חומש ממנה ופרס, ויש לומר שהמשנה שם לא היתה צריכה לכתוב כל שהוא וכתבו את זה בגלל שר' דוסא אמר שיעור גדול לכן אמרו חכמים כל שהוא שלא צריך שיעור גדול כל כך, וזה נקרא כל שהוא.

פשוט שאם אמר המיטלטלין שלי לפלוגי קנה גם את כל כלי תשמישיו מלבד חטים ושעורים ואם אמר כל המיטלטלין שלי לפלוגי קנה גם את החיטים והשעורים ואף את הריחיים העלונה ולא את הריחיים התחתונה.

הסתפקו אם עבד הוא קרקע או במיטלטלין, רב אחא בר אבא הוכיח לרב אשי ממה ששנינו שמי שמכר את העיר מכר בתים בורות שיחין ומערות ומרחצאות ובית הגדים ובית השלחין אך לא את המיטלטלין, וכשאמר לו היא וכל מה שבתוכה קנה גם בהמה ועבדים שבה וזה מוכח אם עבדים כמיטלטלין לכן לא קנה ברישא אך אם נאמר שעבד הוא קרקע מדוע ברישא לא קנה אף קשה שגם אם עבד הוא כמטלטלין מדוע כתוב אפילו עבדים והסיבה היא שיש חילוק בין מיטלטלין ניידים לשאינם ניידים וא"כ גם אם נאמר שעבד הוא קרקע יש חילוק בין קרקע שאינה ניידת

לקרקע ניידת, ורבינא הוכיח לרב אשי ממה ששנינו שאם כתב לעבדו את כל נכסיו יצא לחירות ואם השאיר קרקע כל שהוא לא יצא לחירות ולר"ש הוא יצא לחירות מלבד אם אמר כל נכסי לפלוגי עבדי מלבד אחד מרבווא שבהם, ורב דימי בר יוסף ביאר שמיטלטלין הם שייך לגבי עבד אך לא לגבי כתובה, ורבא אמר לר"נ שהחילוק הוא כי עבד כמיטלטלין ולכן הוא שייך לגבי מטלטלין אך כתובה היא שיעבדו קרקע ומיטלטלין אינו שייך לקרקע, **עמוד ב** ור"נ אמר לרבא אנו מבראים שעבד אינו שייך כיון שאין כאן כריתות מצד האדון ובשחרור עבד צריך כריתות.

רבא אומר בשם ר'נא שבחמש מקרים קנינו מועיל לר' נכתב כל נכסיו: שכיב מרע, עבדו, אשתו, ובניו, ומכירתו, **שכיב מרע** שנינו שאם הוא כתב את כל נכסיו לאחרים והשאיר קרקע כל שהוא אם עמד אינו חוזר ואם לא השאיר אין המתנה קיימת, **עבד** כמו ששנינו שאם כתב כל נכסיו לעבדו יצא לחירות ואם השאיר קרקע כל שהוא לא יצא לחירות, **אשתו** כמו שאמר רב יהודה בשם שמואל שמי שכתב כל נכסיו לאשתו הוא רב עשה אותה לאפוטרופוס, **ובניו** ששנינו שמי שכתב כל נכסיו לבניו והשאיר לאשתו קרקע כל שהוא היא אבדה את כתובתה, **מכירתו** כמו ששנינו שמכירתו נכסיה שבעלה לא יקנה אותם היא צריכה לכתוב את כל נכסיה ובכולם מטלטלין הם שייך מלבד כתובה שחכמים תקנו שאשה תגבה רק מקרקע ולא ממטלטלין, ואמימר אומר שמיטלטלין שכתובים בכתובה והם עדיין בעין זה נקרא שייך.

אם אמר נכסי לפלוגי, זה כולל **עבדים** כמו ששנינו שהכותב כל נכסיו לעבדו יצא לחירות **קרקע** נקראת נכסים כמו ששנינו נכסים שיש להם אחריות נקנים בכסף שטר וחזקה, **גלימא** נקראת נכסים כמו ששנינו ושאלן להם אחריות אין נקנים אלא במשיכה, **וזוים** נקראים נכסים כמו ששנינו ושאלן להם אחריות נקנים עם נכסים שיש להם אחריות בכסף שטר וחזקה, כמו המקרה שבית חוואה היא חייבים לרב פפא י"ב אף זזו והוא קנה אותם לרב שמואל בר אחא אגב סף ביתו וכשכא עם המעות יצא רב פפא לקראתו עד תוך, **שטר** נקרא נכסים כמו שאמר רבא רבא רבא יצחק שיש ב' שטרות שאם אמר זכו בשדה זו לפלוגי וכתבו לו את השטר חוזר בשטר אך לא בשדה ואם אמר על מנת שתכתבו לו את השטר חוזר בין בשטר ובין בשדה, ורב חייה בר אבין מוסיף בשם רב הונא שאם קדם המוכר וכתב את השטר כמו ששנינו,

דף קנא שכותבים שטר למוכר אף שאין הלווק עמו כשמחזיק האחד בקרקע בשטר נקנה בעל משום שהוא כמו שנינו שנכסים ללא אחריות נקנים עם נכסים שיש בהם אחריות בכסף שטר וחזקה, **בהמה** נקראת נכסים ששנינו שמי שהקדיש נכסיו והיתה בהם בהמה הראיה למזבח הזכרים יקרב לעולה ונקבות ימכרו לצרכי דבחי שלמים, **עופות** נקראים נכסים ששנינו שם בהמשך שאם היו בנכסיו יינות שמינים ועופות, **תפילין** נקראים נכסים כמו ששנינו שאם ששנינו נכסיו מעלים לו את התפילין, והסתפקו אם ס"ת נקרא נכסים שהרי אי אפשר למוכרו וא"כ אינו בכלל נכסים ושאר שטרות למכרו לצרכי לימוד תורה או לישא אשה א"כ הוא בכלל נכסים ושאר בתיקו.

אמו של מר זוטרא בר טוביא כתבה לו את נכסיה כי רצתה להנשא לרב זביד והוא נשאה וגירשה ורב ביבי בר אבבי אמר שהיא מכרה לצורך נישואיה והרי נישאה, אמר לו רב הונא בר רב יהושע וכי בגלל שבת מאבוי שהוא קטוע גילה אומר דברים שאינם שלמים הרי גם למ"ד שבמכירתם קונה זה רק כשלא היה גילוי דעת אך היתה היא גלתה את דעתה שהיא מוכרת משום הנישואין וכשכיו היא התגרשה.

אמו של רמי בר חמא כתבה בלילה את נכסיה לבנה רמי ובבוקר היא כתבה את נכסיה לבנה רב עוקבא, ורמי בר חמא בא לפני רב ששת והוא העמידו בנכסים, ורב עוקבא בא לפני ר'נא והוא העמיד אותו ורב ששת שאל את ר'נא מדוע העמדת את רב עוקבא הרי אם נאמר שהא חזרה בה הרי מתה ומתנת שכיב מרע מעמידת לראשון, אמר ר'נא ששמואל אמר שבכל מקרה שחוזר אם עמד הוא יכול לחזור בו ממתנתו, אך יש לדחות ששמואל דיבר כלפי עצמו אך לא לגבי אחרים אמר ר'נא ששמואל אמר בפירושו בין לעצמו בין לאחר,

לאמו של עמרם חסידא היה תכריך של שטרות וכשהיא עמדה למות היא אמרה שיהיה לעמרם בנה ובאו שאר האחים לר'נא ואמרו לו שעמרם לא משך אמר ר'נא שדברי שכיב מרע הם ככתובים ומסורים.

אחיותו של רב טובי בר מתנה כתבה בבוקר את נכסיה לאחיה רב טובי ובערב בא אחיה רב אחדובי וככה ואמר לה עכשיו יגידו שרק אח אחד הוא ת"ח והאחר לא, והיא כתבה לו ואמר ר'נא ששמואל אמר שבדבר שאם עמד חוזר הוא יכול לחזור בו ממתנתו.

לאחיותו של רב דימי בר יוסף היה תחיתא פרדס ותמיה כשהיא חולה היא היתה מקנה אותו לרב דימי **עמוד ב** וכשהברייתא היא חזרה בה, פעם אחת בעלה היה היא שלח לו שיבא לקנות אמר לה איני רוצה לבא אמרה לו קנה בכל מקום שאתה, הלך והשאיר לה חלק וקנה ממנה וכשהיא הברייתא היא חזרה בה והיא באה לפני ר'נא ושלת לו שיבא ולא בא והוא טען שהיא לא יכולה לחזור כיון ששיירתי בקנין אמר לו ר'נא שאם הוא לא יבא הוא יכהו במקל אם מוציא דם והיינו בשמתא אמר ר'נא לעדים מיהא היא אמרו לו שהיא מיתה ויי לאותה אשה שהולכת למות אמר ר'נא א"כ היא מצוה מחמת מיתה והדין הוא שבעמד חוזר.

אמרו התלמידים לפני רבא בשם מר זוטרא בן ר'נא שאמר בשם ר'נא שמתנת שכיב מרע במקצת היא כמתנת ברייתא וכמתנת שכיב מרע כשל ברייתא שאם עמד אינו חוזר וכשכיב מרע שלא צריך קנין, אמר ר'נא האם לא אמרתי לכם לא לתלות בדין סריקין בר'נא שבאמת הוא אמר שזה לגמרי כמתנת ברייתא וצריך קנין, ורבא הקשה לר'נא ששנינו שאם שייך קרקע כל שהוא המתנה קיימת ומשמע שלא קנו ממנו, ויש לדחות שבאמת קנו ממנו, אך קשה שכתוב בסיפא שאם לא השאיר קרקע כל שהוא המתנה לא קיימת ואם קנו ממנו מדוע המתנה קיימת אמר לו ר'נא ששמואל אמר ששכיב מרע שכתב כל נכסיו לאחרים עמד חוזר גם בקנו ממנו כי ידוע שאינו מצוה אלא מחמת מיתה, ורב משרשיא הקשה לרבא מהמעשה של אמן של בני רוכל שחלתה ואמרה תנו רבא כבינתי לבתי שזוהי י"ב מנה וכשמתה קיימו את דבריה, אמר רבא ששם מדובר שהיא צותה מחמת מיתה, ורבינא הקשה ממה ששנינו האומר תנו גט זה לאשתי ושטר שחרור זה לעבדי ומת לא יתנו לאחר מיתה ואם אמר תנו מנה לפלוגי ומת יתנו לאחר מיתה ומדובר שלא קנו ממנו שהרי זה כמו גט שאינו בר קנין, ויש לומר ששם זה כמצוה מחמת מיתה, ורב הונא בר רב יהושע סובר שגם מצוה מחמת מיתה צריך קנין, והמשניות והבריות הני"ל מדברות במחלק כל נכסיו שאז זה כמתנת שכיב מרע ולהלכה מתנה שכיב מרע במקצת צריכה קנין ואף כשמת ומצוה מחמת מיתה לא צריך קנין אם מת ואם עמד חוזר גם אם קנו מיד.